

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ імені
ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра теорії спорту та фізичної культури

Задорожна О.Р.

ЛЕКЦІЯ 4

на тему: **«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ
АНТИДОПІНГОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ»**

з дисципліни
«ОСНОВИ АНТИДОПІНГОВОГО КОНТРОЛЮ У СПОРТІ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
017 Фізична культура і спорт
ХІ-й с. (денна форма навчання), ХІІІ-й с. (заочна форма навчання)

ЛЬВІВ – 2021

Тема 4. Організаційно-правові основи антидопінгового контролю в Україні.

1. Організаційна структура антидопінгового контролю в Україні.
2. Організація роботи служб антидопінгового контролю в Україні.
3. Відповідальність за порушення антидопінгових правил та законодавства про антидопінговий контроль в Україні.

Україна приєдналась до всіх міжнародних документів, спрямованих на боротьбу із допінгом – так, в 2001 р. було ратифіковано Антидопінгову конвенцію Ради Європи, а в 2004 р. й Додатковий протокол. В 2006 р. Україна однією з перших країн ратифікувала Міжнародну конвенцію про боротьбу із допінгом у спорті ЮНЕСКО.

Для імплементації зазначених міжнародних документів Україною в 2001 р. було прийнято Закон «Про антидопінговий контроль у спорті», наслідком якого в 2002 р. було створення Національного антидопінгового центру (НАДЦ).

Основним завданням роботи НАДЦ є профілактика, запобігання застосуванню і розповсюдженню допінгу в спорті, засобами досягнення чого є проведення освітніх заходів, робота з засобами масової інформації, проведення тестувань спортсменів, і, найголовніше, імплементація нормативних документів ВАДА, а саме Всесвітнього антидопінгового Кодексу, Забороненого списку та інших міжнародних стандартів.

НАДЦ постійно перекладає та розповсюджує величезну кількість антидопінгової літератури, Забороненого списку, пропагандистських брошур та буклетів, спрямованих на відображення використання допінгу як небезпечного явища та пропаганди чесної гри. З метою відповідності останній версії Всесвітнього антидопінгового кодексу 2015 р. були розроблені та узгоджені з ВАДА Антидопінгові правила НАДЦ, до яких приєдналися всі спортивні федерації України.

НАДЦ постійно проводить семінари, навчальні конференції, співробітники Центру беруть участь в нарадах федерацій з олімпійських та неолімпійських видів спорту, проводять роз'яснювальну роботу серед членів національних збірних команд, лікарів ДЗ «Український медичний центр спортивної медицини», представників національних спортивних федерацій, студентів вищих навчальних закладів м. Києва.

Під час цих заходів спортсмени отримують актуальну інформацію з наступних тем: «Антидопінговий контроль в спорті», «Антидопінгові правила», «Процедури допінг-контролю», «Терапевтичне використання», «Обробка результатів», «Інформація про місцезнаходження», «Медичні та етичні причини не вживати допінг», «Практичні рекомендації щодо протидії тиску вживання допінгу».

Допінг-офіцери НАДЦ, які займаються відбором проб, мають міжнародну акредитацію; їх надзвичайно високий рівень кваліфікації був неодноразово відмічений представниками ВАДА під час проведення

міжнародних змагань. Всі проби, відібрані НАДЦ аналізуються в повній відповідності до Кодексу в ВАДА-акредитованих лабораторіях.

В структурі НАДЦ знаходиться лабораторія антидопінгового контролю, основною метою роботи якої є отримання акредитації ВАДА. На даний момент лабораторія зробила один з найважчих кроків до цієї мети – отримала міжнародну акредитацію на відповідність ISO 17025. Таким чином, можна очікувати появу на території України потужної наукової установи, що дозволить проводити аналіз проб українських спортсменів на найвищому світовому рівні.

1. Організаційна структура антидопінгового контролю в Україні.

Законодавство України про антидопінговий контроль у спорті ґрунтується на Конституції України і складається із Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті», Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті, Антидопінгової конвенції Ради Європи та додаткового протоколу до неї, Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та інших нормативно-правових актів, що регулюють відповідні правовідносини.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються норми міжнародного договору.

Особливості антидопінгового контролю в Україні задекларовано у Розділі II Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті» (*далі – текст Закону*).

Стаття 3. Організація антидопінгового контролю в Україні.

1. Організація антидопінгового контролю в Україні визначається Конвенцією та антидопінговими правилами.

2. Організація та здійснення допінг-контролю у спорті покладаються на національну антидопінгову організацію України – Національний антидопінговий центр, що є спеціалізованою державною установою. Особливості діяльності Національного антидопінгового центру визначаються положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Національний антидопінговий центр:

- 1) затверджує антидопінгові правила;
- 2) забезпечує дотримання міжнародних стандартів антидопінгової діяльності;
- 3) забезпечує організацію впровадження антидопінгових правил;
- 4) забезпечує проведення досліджень, пов'язаних з визначенням заборонених речовин;
- 5) видає дозволи на терапевтичне використання заборонених речовин;
- 6) складає щорічний план тестувань та проводить такі тестування;
- 7) проводить навчання допінг-офіцерів та уповноважує їх на проведення тестувань;
- 8) забезпечує моніторинг результатів тестувань та розслідування порушень антидопінгових правил;

9) здійснює інформаційну та просвітницьку діяльність серед суб'єктів спорту;

10) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом та [Положенням про Національний антидопінговий центр](#).

4. Фінансування Національного антидопінгового центру здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, інших джерел, не заборонених законодавством.

5. Тестування проводиться Національним антидопінговим центром та/або іншою антидопінговою організацією, визначеною відповідно до вимог [Конвенції](#).

6. Аналіз допінг-проб спортсменів проводиться в лабораторіях допінг-контролю, акредитованих відповідно до вимог [Конвенції](#).

У Законі України «Про антидопінговий контроль у спорті» визначено також статус Національної антидопінгової лабораторії (далі – текст із Закону)

Стаття 4. Національна антидопінгова лабораторія

{Стаття 4 набирає чинності з 1 січня 2027 року - див. [пункт 1](#) розділу V цього Закону}. Відповідно до Закону України «Про антидопінговий контроль у спорті», опублікований 07.02.2017 р., до 1 січня 2027 року забезпечити створення публічного акціонерного товариства "Національна антидопінгова лабораторія" на базі лабораторії антидопінгового контролю Національного антидопінгового центру.

1. Національна антидопінгова лабораторія утворюється у формі публічного акціонерного товариства "Національна антидопінгова лабораторія", 100 відсотків акцій якого належить державі.

Національна антидопінгова лабораторія утворюється на базі лабораторії антидопінгового контролю Національного антидопінгового центру.

Утворення Національної антидопінгової лабораторії здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України відповідно до законодавства з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. Національна антидопінгова лабораторія утворюється з метою проведення лабораторного аналізу допінг-проб відповідно до Міжнародного стандарту для лабораторій, аналізу харчових продуктів та продуктів для спеціального дієтичного споживання з метою виявлення заборонених речовин, а також досліджень і розробок щодо аналітичних методик виявлення заборонених речовин.

Стаття 5. Наглядова рада антидопінгового контролю

1. Нагляд за діяльністю Національного антидопінгового центру та Національної антидопінгової лабораторії здійснює Наглядова рада антидопінгового контролю, що діє в межах повноважень, визначених цим Законом.

2. Наглядова рада антидопінгового контролю:

1) обирає із свого складу на п'ять років голову, заступника голови та секретаря Наглядової ради антидопінгового контролю, приймає рішення про припинення їхніх повноважень;

2) обирає на конкурсних засадах на п'ять років директора Національного антидопінгового центру, укладає з ним контракт, приймає рішення про дострокове припинення його повноважень відповідно до закону;

3) обирає на конкурсних засадах на п'ять років директора Національної антидопінгової лабораторії, укладає з ним контракт, приймає рішення про дострокове припинення його повноважень відповідно до закону;

{Пункт 3 частини другої статті 4 набирає чинності з 1 січня 2027 року - див. [пункт 1](#) розділу V цього Закону}

4) визначає основні напрями антидопінгової діяльності;

5) визначає загальну кількість тестувань на рік;

6) подає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту, пропозиції щодо структури та штатного розпису Національного антидопінгового центру, стимулювання та відзначення працівників у межах загального кошторису Національного антидопінгового центру та фінансування Національного антидопінгового центру на наступний бюджетний рік;

7) затверджує штатний розпис Національної антидопінгової лабораторії, встановлює умови та розмір оплати праці її працівників;

{Пункт 7 частини другої статті 4 набирає чинності з 1 січня 2027 року - див. [пункт 1](#) розділу V цього Закону}

8) затверджує щорічний звіт про діяльність Національного антидопінгового центру, забезпечує його оприлюднення;

9) затверджує щорічний звіт про діяльність Національної антидопінгової лабораторії, забезпечує його оприлюднення.

{Пункт 9 частини другої статті 4 набирає чинності з 1 січня 2027 року - див. [пункт 1](#) розділу V цього Закону}

3. Засідання Наглядової ради антидопінгового контролю вважається правомочним, якщо на ньому присутні дві третини її членів. Усі рішення ухвалюються більшістю голосів від загального складу Наглядової ради антидопінгового контролю.

Стаття 6. Склад Наглядової ради антидопінгового контролю

1. Наглядова рада антидопінгового контролю складається з семи членів та формується у такому складі:

1) керівник центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту, або призначена ним особа;

2) керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, або призначена ним особа;

3) народний депутат України, делегований комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого віднесені питання фізичної культури і спорту;

4) одна особа, делегована Національною академією наук України;

5) одна особа, делегована Національним олімпійським комітетом України;

6) одна особа, делегована Спортивним комітетом України;

7) одна особа, делегована національними спортивними федераціями інвалідів або їх спілками, які є членами Міжнародного паролімпійського комітету, Міжнародного спортивного комітету глухих.

Склад Наглядової ради антидопінгового контролю затверджується Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкт, який призначив або делегував свого представника до Наглядової ради антидопінгового контролю, має право відкликати його достроково.

2. Строк повноважень членів Наглядової ради антидопінгового контролю становить п'ять років.

До складу Наглядової ради антидопінгового контролю не може входити особа, яка:

1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;

2) має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;

3) відповідно до вироку суду позбавлена права обіймати відповідні посади;

4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

5) піддавалася адміністративному стягненню за корупційне правопорушення - протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

6) є спортсменом чи спортивним тренером;

7) за рішенням антидопінгової організації визнана винною у порушенні антидопінгових правил.

3. Повноваження члена Наглядової ради антидопінгового контролю припиняються Кабінетом Міністрів України у разі:

1) закінчення строку, на який його призначено або делеговано;

2) подання ним особистої заяви про складення повноважень;

3) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

4) припинення ним громадянства України;

5) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;

6) смерті;

7) виявлення обмежень, визначених частиною другою цієї статті;

8) відкликання суб'єктом, який його призначив або делегував.

2. Організація роботи служб допінг-контролю в Україні

Стаття 7. Суб'єкти тестування

1. Тестуванню підлягають спортсмени, які беруть участь у спортивних змаганнях чи проходять підготовку до них, незалежно від віку, рівня майстерності та місця перебування.

2. Тестування проводиться згідно з антидопінговими правилами та Міжнародним стандартом для тестування.

Стаття 8. Умови та порядок організації допінг-контролю

1. Умови та порядок організації допінг-контролю визначаються антидопінговими правилами.

2. Організатори змагань повинні створювати умови для здійснення допінг-контролю відповідно до антидопінгових правил.

3. Особи, які беруть участь в організації та здійсненні допінг-контролю, зокрема допінг-офіцери, зобов'язані діяти відповідно до антидопінгових правил та Міжнародного стандарту для тестування, зокрема, не розголошувати інформації, яка стала їм відомою в ході здійснення допінг-контролю, до прийняття остаточного рішення відповідною антидопінговою організацією.

3. Відповідальність за порушення антидопінгових правил та законодавства про антидопінговий контроль

Стаття 9. Порушення антидопінгових правил, санкції та порядок їх застосування

1. Факти порушення антидопінгових правил, виявлені у результаті тестування, ініційованого та проведеного Національним антидопінговим центром або іншою антидопінговою організацією, розглядаються Національним антидопінговим центром або зазначеною антидопінговою організацією відповідно до антидопінгових правил.

2. Інші випадки порушення антидопінгових правил, виявлені Національним антидопінговим центром або іншою антидопінговою організацією, розглядаються Національним антидопінговим центром або зазначеною антидопінговою організацією відповідно до антидопінгових правил.

3. Санкції за порушення антидопінгових правил та порядок їх застосування визначаються відповідно до [Конвенції](#) та антидопінгових правил.

Рекомендована література

Основна:

1. Акт про Антидопінгові права спортсменів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nadc.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Akt-pro-Antydopingovi-prava-sportsmeniv.pdf>.

2. Антидопінгові правила Національного антидопінгового центру. – Київ, 2016. – 96 с.

3. Антидопінгові правила Національного антидопінгового центру. – Київ, 2021. – 86 с.

4. Башкін І. М. Характеристика субстанцій, що входять до міжнародного стандарту ВАДА «Заборонений список» / Башкін І. М., Корж В. П., Курліщук І. М. – Київ, 2008. – 187 с.
5. Всесвітній антидопінговий кодекс. – Київ, 2015. – 133 с.
6. Всесвітній антидопінговий кодекс. – Київ, 2021. – 168 с.
7. Заборонений список 2018. Міжнародний стандарт. Всесвітнє антидопінгове агентство. – Монреаль, 2018. – 15 с.
8. Заборонений список 2021. Міжнародний стандарт. Всесвітнє антидопінгове агентство. – Монреаль, 2021. – 27 с. <https://nadc.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/PL-2021-UA.pdf>
9. Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-19#Text>
10. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті : монографія / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій Бріскін. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 311 с. – ISBN 978-966-2328-59-2.
11. Платонов В. Н. Допинг в спорте и проблемы фармакологического обеспечения подготовки спортсменов / Платонов В. Н., Олейник С. А., Гунина Л. М. – Москва, 2010. – 309 с.
12. Проект Закону України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 30.06.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI04379V.html
13. Фармакология спорта / Горчакова Н. А., Гудивок Я. С., Гунина Л. М., Платонов В. Н. [и др.]. – Киев : Олимпийская литература, 2010. – 640 с.

Допоміжна:

1. Брискин Ю. А. Адаптивный спорт / Ю. А. Брискин, С. П. Евсеев, А. В. Передерий. – Москва : Советский спорт, 2010. – 316 с. – ISBN 978-5-9718-0460-4.
2. Бріскін Ю. Спорт інвалідів : [підр. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Юрій Бріскін. – Київ : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6.
3. Briskin Y. Indicators of special training of highly skilled archers in pre mesocycle / Yuriy Briskin, Maryan Pityn, Sergey Antonov // Journal of Physical Education and Sport. – 2011 – Vol. 11, art 51. – P. 336–341.
4. Брискин Ю. А. Структура и содержание теоретической подготовки фехтовальщиков / Брискин Ю. А., Питьин М. П., Задорожная О. Р. // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 4. – С. 10–14.
5. Бріскін Ю. Освітність фехтувальників з теорії обраного виду спорту та олімпізму на різних етапах багаторічної підготовки / Бріскін Юрій, Питьин Мар'ян, Задорожна Ольга // Теорія та методика фізичного виховання. – 2012. – № 5. – С. 3–7.
6. Задорожна О. Особливості використання засобів відновлення та стимулювання працездатності у фехтуванні / Задорожна О.Р., Хіменес Х. Р.,

Палатний А. Л. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2018. – № 2(96). – С. 35–39.

7. Задорожна О. Р. Характеристика теоретичної підготовленості фехтувальників на етапі попередньої базової підготовки / Задорожна О. Р. // Вісник Чернігів.нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2013. – № 112., 4. – С. 119–123.

8. Спортивная фармакология и диетология / под ред. Олейника С.А., Гуниной Л. М. – Москва ; Санкт-Петербург, 2008. – 250 с.

9. Платонов В. Н. Допинг в олимпийском спорте: история, состояние, перспективы. Допинг и эргогенные средства в спорте / В. Н. Платонов. – Киев : Олимпийская литература, 2003. – с. 9–49.

10. Приступа Е. Н. Решение проблем современной молодежи средствами олимпийского образования / Приступа Е. Н., Брискин Ю. А., Питын М. П. // Sportul Olimpic și sportul pentru toți : materialele Congresului Șt. Intern. – Chișinău, 2011. – Vol. I. – P. 148–151.

11. Пуцев А. И. Методические рекомендации здоровья спортсменов и антидопинговый контроль. – Киев, 2000. – 35 с.

12. Адаптивний спорт : анот. наук.-темат. покажч. / уклад. Ірина Свістельник, Юрій Бріскін. – Вид 4-те, допов. – Львів : [б. в.], 2017. – 218 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

- Мультимедійне забезпечення лекцій, демонстрація відеороликів з Ігор Олімпіад та Зимових Олімпійських ігор.

- Національний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org/>

- Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>

- Освітній портал „Веспо” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vespo.com.ua

- Всесвітня антидопінгова агенція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wada-ama.org/>

- Національний антидопінговий центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nadc.org.ua/>